

які на угоду партійно-державній верхівці СРСР викривлювали реальні події, драматичні, а багато в чому і злочинні. Показово, що в цій концепції місця Україні вже не було.

Джерела та література

1. История Всесоюзной коммунистической партии (большевиков). Краткий курс под ред. Комиссии ЦК ВКП(б). Москва, 1938. 352 с. URL: http://grachev62.narod.ru/vkpb_hist/content.htm
2. Історик і Влада. Колективна монографія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2016. 543 с.
3. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії. Київ: «Критика», 2011. 548 с.
4. Нуреев Р. Краткий курс истории ВКП(б) в кривом зеркале партийной пропаганды. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kratkiy-kurs-istorii-vkp-b-v-krivom-zerkale-partiynoy-propagandy>
5. Постановления ЦК ВКП(б) о постановке партийной пропаганды в связи с выпуском «Краткого курса истории ВКП(б)» 1938 г. URL: <https://runivers.ru/philosophy/chronograph/180756/>
6. Світло й тіні українського радянського історіописання: Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, Україна, 22–23 травня 2013 р.). Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. 212 с.
7. Тихонов В. Юбилей «Краткого курса истории ВКП(б)» и советская историческая наука. 1948 г. Актуальные проблемы исторических исследований: взгляд молодых ученых: сб. материалов III Всероссийской молодежной научной конференции. Новосибирск: Институт истории СО РАН, 2013. URL: http://cliohvit.ru/view_post.php?id=117
8. Якимов К. «Краткий курс истории ВКП(б)» как фактор эволюции общественных настроений молодежи конца 1930-х годов. *Человек и культура*. 2016. URL: http://e-notabene.ru/ca/article_19647.html#1

Теміров Богдан

ВИКОРИСТАННЯ ІМЕНІ СТЕПАНА БАНДЕРИ У РОСІЙСЬКИХ ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Анотація. У розвідці показана роль використання імені Степана Бандери у різних аспектах подачі інформації російськими ЗМІ. Прослідковано негативні контексти, у яких використовується ім'я лідера ОУН. Також визначено претензії російських ЗМІ до української історичної пам'яті.

Ключові слова: фашизм, націоналізм, пам'ять, міф.

Abstract. The intelligence shows the role of using the name of Stepan Bandera in various aspects submission of information by the Russian media. Negative contexts in which the name of the OUN leader was traced. Russian media claims to Ukrainian historical memory was also identified.

Keywords: fascism, nationalism, memory, myth.

У занадто тривожний час, який зараз переживає українська держава, на перший план виходять не лише події, а й постаті. Історичний компонент відіграє велику роль у сучасних подіях в ОРДЛО та Криму. Російська Федерація використовує різні історичні сюжети для позначення

неповноцінності української державності. До таких можна зарахувати боротьбу ОУН за незалежність України. Степан Бандера є постаттю, на яку спирається РФ задля позначення української постмайданної влади. Зокрема, ім'я лідера ОУН часто використовується для обвинувачення України у прославленні «радикальних патріотів».

На сьогодні немає спеціальних досліджень, які були б присвячені саме аналізу використання імені Провідника ОУН будь-якими ЗМІ, не лише російськими. Опосередковано елементи цієї теми були вивчені Станіславом Кульчицьким, Володимиром Трофимовичем, Володимиром Сергійчуком, Ярославом Грицаком. Саме ці науковці й сформували свого часу перші дослідження про Провідника ОУН.

До російських ресурсів, в яких використовується ім'я Бандери, належать «Московский комсомолец», «Комсомольская правда», «Vesti.ua», «Первый канал» та інші. Такі ресурси використовують постать лідера ОУН як привід згадати історичну пам'ять українців. До фокуса уваги згаданих видань і телеканалів належить діяльність Бандери та традиції, пов'язані з ним (наприклад, факельна хода). Такого роду події трактуються російськими ЗМІ негативно, показуючи акцент української історії на неоднозначних постатях.

«Комсомольская правда» опублікувала новину у січні 2020 р. про оприлюднення ЦРУ архівних матеріалів про лідера ОУН. Йдеться про статтю з журналу «Соціалістичний вісник», де його називали «українським фашистом» та «агентом Гітлера». Назва цієї статті «Степан Бандера та Українська держава 1941 року». Цікаво, що фігурує в назві «Українська держава». Тобто ЦРУ визнає наявність держави 1941 р. Наводиться уривок із цієї публікації: «30 червня 1941 року український фашист і професійний агент Гітлера Степан Бандера (агентурне прізвище Консул 2) проголосив у Львові відновлення держави Західна Україна». Далі дається інформація про вбивство націоналістами євреїв, поляків і українців. Наведено інформацію про те, що документи були розсекречені відповідно до «Закону про викриття нацистських військових злочинців». Такі факти свідчать про те, що публікація повторює тези російської влади про «фашиста Бандеру». Важливою є обставина використання міфів російською пресою, оскільки «фашизм» Бандери є одним із брутальних міфів. Характерно й те, що стаття була опублікована після зміни влади в Україні 2019 р. [4, 1].

Особливо заслуговує на увагу сюжет із Володимиром Зеленським. Президент планував участь у форумі, присвяченому Холокосту. При цьому газета «Московский комсомолец» звертає увагу на походження президента Зеленського. Мається на увазі вислів президента про те, що він єврейського походження, а це нікого не бентежить. Крім того, Президент України відзначив, що в Україні не так багато тих, хто, крім своєї нації, нікого не бачить. На думку президента, їхня роль у державі незначна.

Далі видання «Московский комсомолец» заперечує останню тезу президента. Наводиться сюжет про святкування Дня народження Степана Бандери із смолоскипною ходою 1 січня 2020 р. Також у ресурсі підкреслено, що на приміщенні Київської міської адміністрації було поміщено портрет

Степана Бандери. Як повідомляє «Московский комсомолец», Польща та Ізраїль, держави, які особливо прискіпливо ставляться до проблем українського націоналізму, засудили таку ходу. Прес-секретар МЗС України Катерина Зеленко, за словами видання, заявила у відповідь про те, що кожна країна сама може вирішувати, кого вшановувати.

Цей сюжет є особливим, тому що в цьому разі російські автори намагаються ніби показати протиріччя в контексті історичної пам'яті щодо Степана Бандери між Україною та Польщею з Ізраїлем. Польща, яка є «адвокатом України», виступає проти вшанування лідера ОУН в Україні. Останній свого часу виступав проти польського поневолення, після чого було проголошено «Акт відновлення Української держави». Російські ЗМІ цим фактом користуються з огляду на те, що питання Степана Бандери несе політичний відтінок. Російський імперіалізм проявляється у такому контексті і в науковій частині, оскільки, атакуючи історичну пам'ять України, Росія використовує політично забарвлені сюжети [2, 1].

Інший інтернет-ресурс «Vesti.ua» у статті «Бандера и пустота» згадує всю історію вшанування Степана Бандери в Україні. У статті пригадується 2008 р., коли Бандера посів третє місце у телепроекті «Великі українці». Увагу зацентровано на нібито скандалі з фальсифікацією результатів голосування. 2012 р. у Верховній Раді з'явилися, як зазначає видання, депутати, що називали себе «бандерівцями». Такими названо депутатів від ВО «Свобода». І знову відзначено російським ресурсом лише негатив. Як висновок, стаття наводить прогноз про забуття образу Бандери [1, 1].

22 січня 2010 р. російський «Первый канал» показав негативний бік указу про присвоєння звання «Герой України» Степану Бандері. У новині про указ президента В. А. Ющенка щодо С. Бандери говориться про суто негатив від такого кроку. Зазначено, що Бандера співпрацював з фашистами та сприяв організації есесівських батальйонів. Указ президента, як зазначає «Первый канал», викликав обурення у ветеранів Другої світової війни. Як і в минулому сюжеті, російська сторона зробила акцент на можливому охолодженні відносин України та Польщі [3, 1].

Отже, російські ЗМІ доволі скептично ставляться до постаті Степана Бандери в контексті його вшанування. Його ім'я використовується для висвітлення у негативному сенсі української влади та заходів на честь лідера ОУН. Також ім'я Бандери фігурує на фоні охолодження відносин України з Польщею (за версією російських авторів).

Джерела та література

1. Бандера и пустота. URL: <https://vesti.ua/politika/354047-bandera-i-pustota>
2. Зеленскому припомнили Бандеру: эксперты оценили уровень антисемитизма на Украине. URL: <https://www.mk.ru/politics/2020/01/20/zelenskomu-pripomnili-banderu-eksperty-ocenili-uroven-antisemitizma-na-ukraine.html>
3. Президент Украины Виктор Ющенко присвоил звание Героя Степану Бандере. URL: https://www.1tv.ru/news/2010-01-22/151930-prezident_ukrainy_viktor_yuschenko_prisvoil_zvanie_geroya_stepanu_bandere
4. ЦРУ обнародовало архивные документы о Бандере. URL: <https://www.kp.ru/online/news/3742993/>